

Position Paper provincie Noord-Brabant voor het rondetafelgesprek Vergunningverlening agrarische bedrijven in de Tweede Kamer, dinsdag 26 september 2023

Aanleiding

Brabant zit op slot. De Natuurdoelanalyses van de Natura 2000-gebieden in Brabant laten een verslechtering zien van de natuur. Veehouderijbedrijven lopen ook aan tegen de onzekerheid over de RAV-factoren. Daardoor verlenen we feitelijk weinig tot geen vergunningen voor veehouderijbedrijven.

In dit position paper gaan wij in op de vergunningverlening agrarische bedrijven in provincie Noord-Brabant. We geven aan wat wij nodig hebben om weer vergunningen te kunnen verlenen, wat de positie van vergunningverlening in beleid is en waarom zorgvuldigheid in vergunningverlening nodig is. Want, zoals de titel van het nieuwe Brabantse bestuursakkoord zegt: 'Samen maken we Brabant!'

Inleiding

Het nieuwe College van Gedeputeerde Staten van Noord-Brabant presenteerde recent haar nieuwe Bestuursakkoord, 'Samen maken we Brabant!'. Een belangrijke ambitie is om economische en maatschappelijke ontwikkeling (weer) mogelijk te maken en zo de randvoorwaarden te creëren om Brabant toekomstbestendig te ontwikkelen. We moeten werken aan de kwaliteit van de leefomgeving en de kwaliteit van de Brabantse natuur vraagt onze volle aandacht. Niet alleen als morele plicht voor de Brabanders van nu en morgen, maar ook om vergunningverlening vanuit de Wet Natuurbescherming weer mogelijk te maken en zo – voor alle sectoren – ontwikkeling, mogelijk te maken.

Provinciale rollen bij vergunningverlening

Noord-Brabant heeft, zoals meer provincies, verschillende rollen verenigd. We zijn Bevoegd Gezag voor de Wet Natuurbescherming en vanuit die rol als vergunningverlener, toezichthouder en handhaver verantwoordelijk voor het toetsen van vergunningaanvragen. Iedere aanvrager van een vergunning moet ervan verzekerd zijn dat een verleende vergunning de garantie geeft dat deze via een transparant en zorgvuldig proces verleend is. De kwaliteit van het besluit moet boven redelijke twijfel verheven zijn. Na het verlenen van een vergunning wordt deze, na aflopen van bezwaar en beroepstermijnen en –procedure, uiteindelijk juridisch 'onherroepelijk'.

Daarnaast is er een beleidsrol, waarin de provincie, op die terreinen waar zij bevoegd is, eigen beleid maakt. Op het terrein van (borgen van) natuurkwaliteit komen deze twee rollen bij elkaar. Zo heeft Brabant een in de interim omgevingsverordening geborgd besluit, dat veehouders eisen oplegt om stallen te vernieuwen om zo stikstofdaling te realiseren. Dit is een passende maatregel vanuit de Wet natuurbescherming. Brabant loopt hiermee voorop in Nederland.

Vergunningen en emissiearme stalsystemen

Bij de uitvoering van dat geborgde beleidsbesluit, moet een veehouder op enig moment voldoen aan emissie-eisen. Als men een nieuwe stal bouwt dan moet deze voldoen aan de gestelde eisen. En vanaf 1 juli 2024 (voor de melkvee- en kalveren op 1 januari 2026) moet de hele locatie minimaal gemiddeld voldoen aan de eisen. De vergunningaanvraag hiervoor vanuit het kader van de WNb wordt getoetst aan de geldende randvoorwaarden.

Sinds er vanuit wetenschappelijke studies twijfel is ontstaan over de effectiviteit van emissiearme stalsystemen en de Rav-factoren, is het alleen mogelijk op grond van een 'Passende Beoordeling' een vergunning te verlenen voor emissiearme stalsystemen. Het Rijk heeft in de Kamerbrief van november 2022 aangekondigd een kader op te stellen. Het niet kunnen verlenen van vergunningen in de agrarische sector leidt nu tot een vertraging in reductie van stikstofemissie.

Stikstofdepositie en Natuurkwaliteit

In maart hebben Gedeputeerde Staten van Brabant vanuit juridisch en ecologisch oogpunt het besluit genomen om tijdelijk de vergunningverlening Wet natuurbescherming voor extern salderen en doelenbanken vrijwel volledig stil te leggen. De resultaten van de natuurdoelanalyses (nda's) laten voor het overgrote deel van de Natura 2000-gebieden in Brabant een verslechtering van de natuur zien. Een gevolg is dat de vergunningverlening voor aanvragen met een toename van stikstofeffecten op Natura 2000-gebieden voorlopig grotendeels stilligt. Projecten op het gebied van infrastructuur, landbouw, industrie, woningbouw, maar ook voor projecten om te verduurzamen kunnen momenteel geen vergunning krijgen. Ook de zeer gewenste legalisatie van PAS-melders wordt hierdoor geraakt.

Wat is nodig voor de natuur en vergunningverlening?

Kortgezegd: heel snel een fors lagere stikstofdepositie, die 'additionaliteit' voldoende onderbouwt en duidelijkheid over de RAV-factoren.

In Brabant werken we al geruime tijd aan een vitaal landelijk gebied en natuurherstel, via bijvoorbeeld de Gebiedsgerichte Aanpak GroenBlauw (GGA). Brabant heeft ook de ambitie stikstof te reduceren in de Brabantse Ontwikkelaanpak Stikstof (BOS) verwoord. De meest in het oog springende maatregel de verankerde stalmaatmaatregel. Specifiek voor Natura 2000 gebieden worden via het landelijke Programma Natuur versneld natuurherstelmaatregelen uitgevoerd. Toch is dit niet voldoende is om de natuurkwaliteit in Brabant op een minimaal niveau te borgen.

Wat hebben we nodig?

Effect en borging van maatregelen op de korte termijn en een geborgd plan met aanvullende maatregelen op de lange(re) termijn. We zijn voortvarend aan de slag. We werken aan de (ambitieuze) herijking van de BOS, in samenhang met de Brabantse bijdrage aan het Nationaal Programma Landelijk Gebied (NPLG). We hebben de ambitie om, per Natura-2000 gebied, een juridisch houdbaar maatregelenpakket vast te stellen, om zicht te krijgen op de goede staat van instandhouding van de natuur in de Natura-2000 gebieden. We pakken het ontwerpen van een gestandaardiseerde 'Passende Beoordeling', zomogelijk met voer- en managementmaatregelen, voor emissiearme technieken zelf op. Onze gebiedsaanpak wordt al uitgevoerd.

Maar er zijn meer maatregelen én snel daadwerkelijke stikstofdaling nodig. Waar we dat zelf in de hand hebben, doen we dat natuurlijk direct. We vragen echter, voor die gevallen waar sleutel bij het Rijk ligt, hulp van het Rijk. Het gaat dan om:

Terugdringen stikstofdepositie

- Wettelijke sturing op reductie van stikstofemissie. Op dit moment stuurt het Rijk op depositie van stikstof. We begrijpen dat reductie van stikstofdepositie nodig is vanwege de kwaliteit van de natuur. Echter, een sturing op emissiereductie is zowel robuuster als helderder vanuit het oogpunt van initiatiefnemer. Bij sturing op emissie is het dan ook zaak dat dit ook in de rijksregelingen doorgevoerd wordt.

- Stalinnovaties kunnen vergunnen: Brabant heeft emissiereductie uit stallen voor alle diergroepen met uitzondering van rundvee verplicht gesteld per 1-7-2024. Voor de melkvee- en kalvesector is de deadline verschoven naar 1 januari 2026. De reden is dat er voor deze diergroepen geen bewezen beschikbare emissie-reducerende systemen, technieken en maatregelen beschikbaar zijn. Vergunningverlening voor emissiearme stallen en stalsystemen ligt stil door een onvoldoende onderbouwing van het gebruik van de Rav-factoren binnen de Wet natuurbescherming. Hierin is een doorbraak nodig bij het Rijk zodat de vergunningverlening voor dit soort systemen weer op gang kan komen. We pakken zelf het ontwerp van een 'Passende Beoordeling' op. Harde toezeggingen en prestaties van het Rijk zijn nodig, zodat deze maatregel weer een bijdrage kan leveren aan de emissiereductie.
- Verlaging depositie buitenland. Een deel van de depositie komt uit het buitenland. In een deel van onze Natura 2000-gebieden is dat zo substantieel dat als deze depositie niet verlaagd wordt, de vraag is of de instandhoudingsdoelstellingen wel gehaald kunnen worden. We zijn afhankelijk van het Rijk om hierover gekwantificeerde afspraken te maken met Vlaanderen.
- Helderheid over de planning van voorgenomen wetgevingstrajecten die van invloed zijn op vergunningverlening, bijvoorbeeld over het intrekken van latente ruimte en de vergunningsplicht intern salderen.
- Realisatie van het 'structurele maatregelenpakket van april 2020'. Sinds april 2020 zijn er voornemens en financiering bekend van maatregelen in verschillende sectoren. Het gaat dan om (vrijwillige) opkoopregelingen (piekbelasters, LBV), maar ook om voermaatregelen in de landbouw en maatregelen in andere sectoren. In de recent uitgebrachte begroting voor het Ministerie van LNV wordt echter gewaarschuwd voor 'vertraging en tegenvallende resultaten.' We verwachten van het Rijk snelle besluitvorming over nieuwe maatregelen om deze en andere tegenvallers die buiten onze macht liggen op te vangen.

Met deze noodzakelijke gezamenlijke inzet, met alle partners en het Rijk, zijn wij op weg om de Brabantse natuur te herstellen en de vergunningverlening weer zo snel mogelijk op gang te brengen.